

ספרי' — אוצר החסידים — ליובאוויטש

שער
שלישי

קובץ
שלשלת האור

היכל
תשיעי

לקוטי שיחות

בתרגום חפשי ללשון הקודש

על פרשיות השבוע, חגים ומועדים

○

מכבוד קדושת

אדמו"ר מנחם מענדל

זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע

שניאורסאהן

מליובאוויטש

●

תצא

(חלק יט — שיחה ב)

יוצא לאור על ידי מערכת

„אוצר החסידים“

ברוקלין, נ.י.

770 איסטערן פארקוויי

שנת חמשת אלפים שבע מאות שמונים ואחת לבריאה

מחזור הראשון של לימוד הלקוטי שיחות
שבוע פרשת כי תצא, זיג אלול, ה'תשפ"א (ב)

LIKKUTEI SICHOT
TARGUM L'LOSHON HAKODESH

Copyright © 2021

by

KEHOT PUBLICATION SOCIETY
770 Eastern Parkway / Brooklyn, New York 11213
(718) 774-4000 / FAX (718) 774-2718
editor@kehot.com / www.kehot.org

All rights reserved. No part of this publication may be reproduced, stored in a retrieval system, or transmitted in any form or by any means, electronic, mechanical, photocopying, recording, or otherwise, without prior permission from the copyright holder.

The Kehot logo is a registered trademark of Merkos L'Inyonei Chinuch.

For dedications of the weekly Sichos, please contact us at: dedications@kehot.com

תצא ב

שחיוב מעקה חל על האדם מיד כשנעשה בעליו של הבית (עוד קודם ההתיישבות בו) –

מדוע רמז הכתוב את הדין הנ"ל במצות מעקה בלשון „תבנה בית חזק” – שממנה משמע שחיוב מעקה הוא רק ב„בית חדש”⁸ – ולא בלשון המדגישה שחיוב המעקה חל (על כל בית) מיד כשהבית נכנס לרשותו?

ב) בהמשך הכתוב: נאמר הטעם⁹ על עשיית מעקה – „כי יפול הנופל ממנו”. ואינו מובן: הלא הכתוב מזהיר כאן כנגד (וקודם) הנפילה – אם כן איך זה קוראו כבר הכתוב „(יפול) הנופל”?

בגמרא¹⁰ מבואר על זה: ראוי זה ליפול מששת ימי בראשית . . אלא שמגלגלין זכות על ידי זכאי וחובה על ידי חייב. אלא שמענה זה הביא רש"י בפירושו על התורה, ועל דרך לימוד הפשט בפשוטו של מקרא, תירוץ זה לכאורה אינו מחוור – שכן „נופל” פירושו (לא „ראוי זה ליפול”, אלא)

[כ] – ספרי דבי רב שם (וראה גם מגדל עוז לרמב"ם הל' רוצח פ"א ה"ג).

בספרי דבי רב שם, דלרבנן איצטריך „בית חזק” לומר שכל שהוא חדש לדידי' אע"ג דלא בנאו. ואף שבספרי נלמד זה מתיבת „בית” – „בית מ"מ” – „לאו דוקא אלא כלומר בית חזק מ"מ” (ספרי דבי רב שם לפניו. תולדות אדם שם). אבל לכאורה דוחק לפרש כן בלשון הספרי. (8) ויל"ע בצפ"ע הנ"ל דמפרש „בשעת חדושו דהיינו בשעת בנינו”.

(9) כפשוטו של כתוב. אבל ראה לקמן בפנים סעיף ו' (ובהערה 48) ע"ד ההלכה.

(10) שבת לב, א. פרש"י ע"ה פ' בפרשתנו.

א. אודות מצות מעקה כתיב: (א) כי תבנה בית חדש ועשית מעקה לגגך. ואינו מובן: מדוע נאמר „בית חזק” – והלא חיוב מעקה אינו אמור רק בבונה בית חזק, אלא אף בלוקח בית (י"ש), ללא מעקה) וכיו"ב?

והנה בספרי⁴ איתא: משעת חדשתו⁵ עשה לו מעקה – היינו שחיוב עשיית מעקה חל (לא רק לאחר ההתיישבות בבית, כחיוב מזווה, אלא) מיד בגמר בנין הבית⁶ – „משעת חדשתו”.

אבל עדיין אין לשון הכתוב מחוורת לגמרי: כיון שחידוש הספרי הוא,

(1) פרשתנו כב, ח.

(2) זה שהפסוק מתחיל „כי תבנה בית” (אף שגם בקנאו כו' חייב במעקה) – י"ל בפשטות כי דיבר הכתוב בהווה (כלל פשוט גם) בפשוטו של מקרא (ראה רש"י משפטים כא, כח. כב, יז. שם, כא. שם, ל. ובכ"ו. וראה לקו"ש ח"ו ע' 130 ואילך).

והקושיא שבפנים היא – למה נאמר „(בית) חזק” שתיבה זו היא יתור לשון וגם נותן מקום לטעות שבא ללמד שחיוב מעקה הוא דוקא בבית חזק.

(3) ספרי עה"פ.

(4) עה"פ.

(5) ביל"ש כאן: חדושו.

(6) ספרי דבי רב לספרי. וראה צפ"ע לרמב"ם הל' ברכות פ"א ה"ב והל' תרומות ד, ב (נעתק בצפ"ע עה"ת כאן). ובתולדות אדם לספרי מפרש: כשהוא חדש לו ויכנס לדור בו. ואכ"מ.

(7) נוסף לזה שדרשת הספרי היא דעת יחיד (רבי) ורבנן פליגי עלי' [ולכן לא הובא ברמב"ם

(* אבל להעיר מצפ"ע שבהערה הקודמת.

גופא אינם מוכרחים מצד השכל¹⁴; והיינו שבשכל גופא מורגש כי הוא חסר ומוכרח הוא להזקק למה שלמעלה מן השכל.

וכן הוא, להבדיל, בתורה: נגלה דתורה ירד בהתלבשות עד להבנת ותפיסת השכל האנושי, ואפילו של אינו יהודי¹⁵; ובכדי שיזכור האדם שהתורה – גם נגלה דתורה – היא שכל אלקי, קבע הקב"ה כמה ענינים בנגלה דתורה באופן כזה, שלא יהי ניתן להבינם לתכליתם¹⁶ אלא ע"י לימוד ענינים אלו כפי שנתבארו בפנימיות התורה, שהיא שכל אלקי בגלוי; ועל ידי זה יבוא הלומד להכרה שהתורה רק נתלבשה בשכל אנושי, אבל במהותה היא שכל אלקי שלמעלה מנבראים¹⁷.

וי"ל שאף הפסוק אודות מצות מעקה הוא מהענינים הנ"ל¹⁸: לפי הביאור הפנימי בענין המעקה יובן שחיוב המעקה קשור לבנין "בית דת", כי "בית דת" הוא ענין עיקרי בתוכן הפנימי דמעקה;

ועד"ז יובן גם לשון "יפול הנופל" –

(14) ראה גם לקו"ש ח"ב ע' 561. ולהעיר ממנו"ח א"פנ"א. ועוד.

(15) אלא שבוה י"ל שזהו בכדי שתהי הבחירה חפשית. ואכ"מ.

(16) להעיר מהכ"ל (רשב"ם ב"ב נב, ריש ע"ב. ועוד) דבמקום שחסיק הש"ס "קשיא" אין זה מבטל הדין. ועד"ז (לדעת כמה) בשתק רב (ביצה ו, א. וראה הנסמן בסה"מ תש"ח ע' 102). וכיו"ב.

(17) ראה אגה"ק סי' כו.

(18) ובכ"ז הביאם רש"י בפ"י עה"ת, כמו שמביא כמה פירושים שאינם (גלאטיק) פשוטים כ"כ, מביא ב' (ויותר) פירושים מפני הקושי שבכא"א מהם; ועוד.

לשון הווה ושם התואר – „נופל“ ממשי¹¹.

ב. איתא בפרקי דר"א¹², אשר הטעם שברא הקב"ה את העולם באופן כזה, שרוח צפונית לא הושלמה [כמאמר¹³: עולם לאכסדרה הוא דומה ורוח צפונית אינה מסובבת] הוא, שאם יבוא מישהו ויטען „הוא אלקה“, ישיבו לו „יבא ויגמור את הפנה הזאת שהנחתה כו“.

וכוונת הדברים, שכדי שהנבראים לא יטעו לחשוב שאין הם נזקקים לבורא העולם ומנהיגו, למה שלמעלה מהם, בראם הקב"ה כך, שיש במציאותם חסרון, שאינם יכולים להשלימו בעצמם; וממילא מרגישים הם את ההכרח להזקק לכח עליון.

כן הדבר גם בנוגע למציאות של „שכל“: כדי שאדם – שהוא בעל שכל – לא יטעה עצמו שביכלתו להבין הכל בשכלו, הטביע בו הקב"ה את ההכרח להזקק למה שלמעלה מהשכל [לדוגמא: כדי להבין דבר שכל, מן ההכרח לתפוס תחילה את המושכלות הראשונות ואת כללי החכמה, אשר לפי כללים אלו ניתן לבוא לידי מסקנת השכל והסברא – אבל כללים אלו

(11) בראב"ע (ועד"ז בעוד מפרשים) כאן „נקרא על שם סופו . . ומלות רבות לאין מספר נקראו על שם סופם“. אבל הא גופא צריך ביאור – למה יקראו על שם סופם (וכנראה גם להראב"ע אין פירושו וודאי אצלו וכהמשך ביאורו: ולא נדע אם כן דרך הלשון, או הוא דברי נבואה)?

(12) פ"ג. וראה ג"כ רבותינו בעה"ת (הדר זקנים) וחזקוני ר"פ בראשית.

(13) ר"א – ב"ב כה, סע"א ואילך.

חדש של הגבלות וזהירות במחשבה, כדיבור ובמעשה.

והטעם לזה שהאזהרה ד"מעקה" נדרשת דוקא בעבודה חדשה זו, (ממשיך הכתוב) "כי יפול הנופל ממנו" –

מאחר שעבודה זו קשורה אצל האדם עם תנועה של ירידה²⁶ ונפילה²⁷ לגבי מצבו הקודם [מפני שההתעסקות בגשמיות העולם היא ע"ד כללות ירידת נשמתו לעולם הזה], על כן יש מקום לחשש שגשמיות העולם תורידנו ממדריגתו. ואם לא יהיה זהיר ביותר בעת בנייתו את ה"בית חדש", הנה לא זו בלבד שלא יוכל להעלות את הגשמיות ולעשותה לרוחניות, אלא אדרבה, הגשמיות אף תגביר את ירידתו ונפילתו – "יפול הנופל".

ד. "בית" קאי, לפעמים, גם על גוף האדם²⁸, ובעבודת ה' הרי זה כולל את העבודה הכללית ד"בירורים" – לברר את הגוף ואת חלקו בעולם; ועבודה זו נקראת, "בית ד"ש" – כי א' לנשמה קודם ירידתה למטה אין כל מושג בזה; ב' בעבודה זו נפעל ה"חידוש" האמיתי.

(26) ד"חתן חות דרגא" (תו"א קו, א. לקו"ת שה"ש בתחילתו. ובכ"ח). וראה יבמות (סג, א): נחית דרגא נסיב איתתא.

(27) ויומתק יותר על פי הפירוש הפנימי ד"יפול הנופל" קאי על הניצוצות קדושה (ראה לקמן סעיף ד' – ד"תבנה בית חדש" קאי על כללות עבודת הבירורים) שנפלו למטה ע"י שבה"כ דתהו (ראה ע"ח כו' שם), ואם כשנאים (בהשגח"פ) ליד האדם ולא יזככם ויעלה אותם לשרשם – הרי יפלו עוד למטה יותר.

(28) ד"ה ויבא עמלק תפר"ח ספ"א.

אשר עוד קודם שנופל (מ"גגך") הרי הוא כבר "נופל".

ג. אמרו חז"ל¹⁹ "ביתו זו אשתו", עד שאמר ר' יוסי²⁰ "מימי לא קריתי לאשתי אשתי... אלא לאשתי ביתי". וזהו הפירוש הפנימי בכתוב "כי תבנה בית חדש", דקאי על זמן התחלת חיי הנישואין²¹, כאשר אדם נוטל על עצמו את ה"רחיים בצוארו"²² – את ההתעסקות בפרנסה גשמית²³, אדם חורש אדם זורע²⁴.

על כך אומרת התורה "כי תבנה בית חדש ועשית מעקה גו"²⁵: מאחר שזהו "בית ד"ש" – סדר ועבודה חדשים שבהם עדיין לא הורגל – יש לעשות "מעקה": לא די בעניני הזהירות שהיו לו באופני העבודה הקודמים, אלא חייב הוא לקבל על עצמו גדרים וסייגים חדשים²⁵ – להתחיל סדר

(19) משנה ריש יומא. וראה בגמרא שם יג, א. לקו"ש ח"ז ע' 172 ואילך.

(20) שבת קיח, ב. נת' בלקו"ש שם (סעיף ג"ד).
(21) להעיר, שבפ' זו (כב, יג. רמב"ם ריש הל' אישות. ובסה"מ"צ (מ"ע ריג) מביא הכתוב כד, א. וראה חינוך מצוה תקנב) נאמרה מצות קידושין. ולקמן בפרשה (כד, ה) "כי יקח איש אשה ויחמדה גו' נקי יהי' לביתו שנה אחת גו'".

ולהעיר, שנישואי כ"ק מו"ח אדמו"ר היו ביום י"ג אלול, ר' עש"ק פ' תצא (כמו קביעות שנה זו – (תשל"ח) תרנ"ז – פרשת – "כי יקח איש אשה חדשה גו'".

(22) ראה הל' ת"ת לאדה"ז פ"ג סעיף א' ואילך, וש"נ.

(23) ולהעיר מע"ח (שמ"ב פ"ד. שער המצות וס' הליקוטים כאן) דמעקה ענינה המסך בין אצילות ובי"ע.

(24) ברכות לה, ב. וממשיך: תורה מה תהא עלי.

(25) ראה עד"ז לקו"ש ח"ב ע' 385 ואילך. ולהעיר מלקו"ת נצבים נב, סע"א.

ובזה יש לבאר את הטעם הפנימי לכך, שע"ד ההלכה סיום הכתוב, ולא תשים דמים בביתך (כי יפול הנופל ממנו) אינו (רק) נתינת טעם על מצות מעקה, אלא הוא ציווי בפני עצמו⁴⁸ [כדאיתא בספרי: ועשית מעקה לגגך מצות עשה, ולא תשים דמים בביתך מצות לא תעשה] –

מפני שענין המעקה אינו רק גדר וסייג על מנת להשמר מנפילת האדם ("יפול הנופל"), אלא זהו גם ענין המוכרח בעשיית "בית דוש" – החידוש והעילוי שלא בערך באדם (ולמעלה כביכול).

ז. ההוראה מכל האמור בנוגע לפועל:

יש לדעת, שאסור לאדם לפרוש ולהסתגר מן העולם, אלא מוכרח הוא לבנות "בית", לעשות דירה לו יתברך בתחתונים; ואדרבה, ע"י ה"ירידה" אל אופן עבודה זה באה אחר כך ה"עלייה" האמיתית, שנפעל חידוש למטה וחידוש למעלה, כנ"ל.

שעבודתו היא (לא מצד גילוי אור, כ"א) מתוך קב"ע ויר"ש וביטול בתכלית, ומש"ז היא באופן של התחדשות, ועי"ז נעשה הדירה לו ית' בתחתונים שהיא המשכת אור חדש, עיי"ש בארוכה. ועפ"ז (דמעקה שייכת לעשיית הדירה לו ית') יש לבאר ע"פ פנימיות הענינים זה שחיוב (מ"ע ד) מעקה הוא רק ב"בית דירה" (ספרי כאן. רמב"ם הל' רוצח רפ"א. שו"ע חו"מ ר"ס תכו. שו"ע אדה"ז חלק חו"מ הל' שמירת גוף ונפש כו' סעיף א').

(48) ראה לקו"ש ("ב"ב ע' 385. ח"ט ע' 138 הערה 28) – שעפ"ז מתורץ פסק הרמב"ם (הל' ברכות פ"א ה"ח. שם ה"ב) דמברכין על עשיית מעקה, אף שלפנ"ז (שם ה"ד) פסק ד"דברים שהם משום סכנה אין מברכין עליהם, עיי"ש.

האור האלקי היכול להמשך בתוך העולם, ישנו אור שהוא למעלה מן העולמות, ויש אור נעלה גם מזה, שאינו בגדר העולמות כלל⁴² –

וע"י עבודת בני ישראל נפעלת "הרחבה" ו"חידוש", אשר גם האור שאינו בגדר העולמות כלל [ובכלל זה גם האור הנעלה יותר מן האור שהי' ממלא מקום החלל לפני הצמצום]⁴³ נמשך למטה.

ו. ה"כלי" לכל ענין של "חידוש" הוא – ביטול. וכידוע⁴⁴ בענין העליות, שכאשר מדובר בעלי' שהיא באין ערוך לגבי המדריגה הקודמת, מוכרח להיות ביטול קודם העלי', אשר עי"ז נעשה העולה כלי לעלי' (ע"ד ענין ה"עמוד" ו"נהר דינור" שיש לעבור בעת העלי' מגן עדן התחתון לגן עדן העליון)⁴⁵.

וזהו גם התוכן הפנימי ד"מעקה": בגדרים ובסייגים – ה"מעקה" – שיהודי מקים בעבודתו, באה לידי ביטוי תנועת הביטול⁴⁶ והקבלת-עול, שעושה אותו לכלי הראוי ל"בית דוש"⁴⁷.

(42) ראה לקו"ת ראה ביאור לד"ה אחרי פ"ב ג. ר"ה ד"ה והי' ביום ההוא פ"ב וה'. ברכה ד"ה מזמור שיר (הב') פ"א. ובכ"מ.

(43) ראה המשך תרס"ו ע' ז. תקט ואילך. וועד.

(44) ראה תו"א ז, ג. המשך תרס"ו ע' יב ואילך. יח ואילך. ובכ"מ.

(45) ראה תו"א שם. צו, א. המשך הנ"ל ע' טו. ובכ"מ.

(46) ראה או"ת להה"מ עה"פ: מחיצה לגגך רצה לומר לגדלות שלך. . שלא יגבה לך. וראה בארוכה לקו"ש חכ"ד ע' 141 ואילך.

(47) להעיר מהמבואר בהמשך תרס"ו (ד"ה אחרי ה"א תלכו ואילך) בענין עבד פשוט,

שישמור ויגביל עצמו בגדרים וסייגים חדשים וכו', מפני שעניניו הלא-טובים שבעבר כבר נתכפרו לו.

על זה באה ההוראה, אדרבה: לא זו בלבד שעליו להשמר על להבא – מפני שמצד אי-רגילותו בעבודה בעולם הזה עלול ח"ו להתקיים בו „יפול הנופל” (כנ”ל ס”ג), אלא יתירה מזו, ה”מעקה” דרוש אף מצד עניניו הלא-טובים בעבר (אשר עלולים להפריע להעמדת ה”בית חדש”), דכיון שעליו להתעלות בעילוי שלא בערך, אין תשובתו הקודמת מספיקה, אלא נדרשת ממנו תשובה נעלית יותר⁵², לפי ערך העילוי של ה”בית חדש”.

ט. וכן הוא גם בנוגע לתוכן ענין המעקה, ע”פ מה שנתבאר לעיל – ההבדלה מעולם הזה:

יכול הוא לטעון: מאחר שעתה מתחיל ענין „רחיים בצוארו” ע”פ תורה⁵³ – כיצד אפשר לדרוש ממנו שישאר בהבדלה מגשמיית העולם?

אולם עליו לדעת, אדרבה: התכלית של נישואי איש ואשה למטה היא, שיתקיים בהם „זכו (ו)שכינה שרוי” ביניהם⁵⁴, וזה יביא ל”בית חדש”, נישואי איש ואשה ברוחניות – בין בני ישראל להקב”ה⁵⁵;

ושני ענינים בזה⁵⁶: (א) הקידושין

ולאידך גיסא על האדם לדעת, אשר כדי לעשות את הגשמיית כלי לרוחניות חייב הוא לעשות „מעקה”, כלומר, להשאר בהבדלה מגשמיית העולם. והיינו, שהוא מתעסק אמנם בעניני העולם, אבל אין להם כל תפיסת מקום אצלו (וממילא נשאר הוא „מובדל” מהם), מפני שהוא יודע (ומרגיש) שכל התעסקותו בעניני העולם היא רק כדי להשלים את הכוונה העליונה לעשות דירה לו ית’ בתחתונים⁴⁹.

ח. ומזה הוראה מיוחדת לאלו המתכוננים לענין „תבנה בית חדש” במובן של חיי נישואין (כנ”ל ס”ג):

מן המבואר לעיל רואים אנו את גודל הענין של חיי נישואין. נישואין של כל איש ישראל הרי הם ענין כללי לא רק עבורו, בחייו הפרטיים, אלא גם מצד למעלה כביכול, דכיון שאז היא תחילת (עיקר) עבודתו לעשות דירה לו יתברך בתחתונים, הרי זה פועל „מרחיבין דעתו של אדם” דלמעלה כביכול, המשכת אור חדש, כנ”ל⁵⁰.

לאידך, יש לדעת, אשר הדרך לבנות את ה”בית חדש” מוכרחת לכלול את עשיית ה”מעקה” – קבלת גדרים וסייגים חדשים.

לכאורה: מאחר שחתן מוחלין לו על כל עוונותיו⁵¹, הרי אין צורך (כל כך)

סא ונ”כ שם (ולקו”ש ח”ה ע’ 170) – שזה שייך לענין התשובה.

52) כמבואר בתניא פכ”ט (לו, ב).

53) ראה הנסמן לעיל הערה 22.

54) סוטה יז, א.

55) דכל שה”ש מיוסד ע”ז, כידוע בדרו”ל.

56) ראה צפע”ג כללים ע’ קדושין, וש”נ.

וראה לקמן ס”ע 217 ואילך.

49) להעיר מלקו”ש ח”י ע’ 103 ואילך.

50) ולהעיר, דתכלית של נישואין הוא פו”ר, שענינם – המשכת א”ס למטה (ראה לקו”ת שה”ש מ, א. ובארוכה – שמח תשמח תרנ”ז ע’ 5 ואילך).

51) ירושלמי בכורים פ”ג ה”ג. מדרש שמואל פ”ז. פרשי וישלח לו, ג. וראה רמ”א אה”ע סי’

להשלים את הכוונה העליונה לעשות
דירה לו ית' בתחתונים.

(משיחות ש"פ תצא, יג אלול*, תשי"ד)

בין בני ישראל והקב"ה – היינו מה
שישראל מיוחדים עם אלקות. (ב) מה
שעי"ז „אסר לה אכולי עלמא
כהקדש"⁵⁷ – שנעשה האדם קדוש
ומובדל מעניני העולם, וזאת, כמדובר
לעיל, מפני שכל התעסקותו בעניני
העולם היא רק „לסגל לבעלה"⁵⁸ –

214

חכ"ב ע' 52 ואילך. ס' השיחות תשמ"ח ח"ב ע'
661 ואילך (והערה 115 שם).

(* יום נישואי כ"ק מו"ח אדמו"ר (בשנת תרנ"ז)
ראה לעיל הערה 21.

(57) קידושין ב, ריש ע"ב.

(58) ראה דב"ר פ"א, ו. וראה בארוכה לקו"ש

